

VENTA
30 exemplars 1 pesseta
Un número solt
5 céntims

ADMINISTRACIÓ
Carrer de Ponent, 1, 3.ª
(Bussó baix à la escala)

Surt à llum puntualment
tots los divendres.

SUSCRIPCIÓ
Espanya
Un trimestre 1 pesseta

Extranjero
Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONS
se pagan per adelantat

Los pagos poden ferse
en sellos de 15 céntims
ó en timbres
especials pers periódichs

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

Almanach de «La Tramontana» per l' any 1889

ab lo

Calendari Republicá de la Revolució Francesa

y una detallada ressenya de tota sa historia.

ESCRIT PER

J. Lluas, Rosendo Arús y Arderiu, E. Guanyabens, J. Llopart, S. S. R., J. Saus, A. Tolrà, L. L. Millà, L. L. P., Julio Jener, J. María Bernis, J. Baucells Prats, J. Prats Nyach, G. Elías, J. Guerrer, Juanito Catalá, Ruch Nafra, Picio Adan y C.ª, Pere Galindayna, J. Staransa, C. Bort y Bonet, J. Abril, Candor Salame, D. Bartrina, R. Castellá, Noy Ros, Dr. Tranquil, Perico Catalá, S. T. Anguila, F. Sobrecasas, Abel, Roch Sugranyes, A. Gibert, Marques dels Bontalls, Antonet del Corral, Roberto il Diávolo, Un Lliurepensador vilanoví,

¡ IL·LUSTRAT PELS DISENYANTS

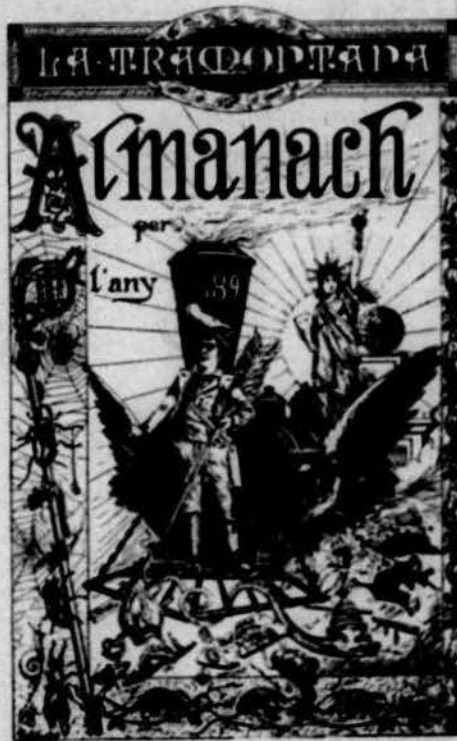
Llopart, Canibell y Gracia

preu inverosímil

¡ UN real !!

La portada, reduhida á la meytat

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ

TEXT:—Lo Calendari Republicá.—CALENDARI REPUBLICÁ.—Posició neo-gránica de Barcelona.—Festas movibles.—Festas majors.—Mercats.—Secció Astrocó mica.—Observacions at mosféticas.—Crónica relliscosa.—Quatre paraulas.—Nostres cromos.—Consideracions sobre la Expositió Universal de Barcelona.—Lo mes de tristor.—Pensaments, Qüentos, Acudits, Anécdotas, Preguntas, etc., etc.

Poesias:—Judici del any.—Las Estacions.—Los polítichs del dia.—La Justicia.—Qüento.—Consell.—Fotografía al natural.—Lo Nas.—Moneda social.—Tradicció.—Calendari particular.—¡ Boom !!—A la Santetat de Lleó XIII.—Flamench del Clot.—Consell á un amic.—La cansó d'en Tururut.—Idili.—Cansons, Epigramas, Epitafis, Cantarelles, etc. etc.

GRABATS:—Atributs de la peste negra.—Enfevinalls.—Ecce... Castellaris.—Fotografía al natural.—Barcelona y 'l sentit comú.—Excessos d'aristocracia municipal.—Lo Nas.—Moneda social.—La cansó d'en Tururut.—Idili.—Barret de la mort.

CROMOS:—¡ Pas á la Llibertat !—Situació política d' Espanya.

25 p. % de rebaixa als
Corresponsals

Acaba de posarse á la venta á Barcelona en los Kioscos de la Romb'a y demás punts de venta y á fora á casa tots los corresponsals de LA TRAMONTANA.

aixis ferem ab vosté
no quedatnos res al pap.
Beuor bastic, senyor battie!
lo que passa aqui en vrieit
miriho pel cantó que vulgui
ni ab rodas no pot marcar.
Vosté fa massa, no s' cuida
d' aná en cotxe 'ls utrachs,
o escanyat de fer discursos,
o d' un emít reventat,
T dia que mena... però
se'n va dret cap al calaix.
Prou n' ha fet de ceremonias,
massa que ha baixat lo cap,
hasta ja de reverencias,
posi als modios punt hoi,
que ja s' volhom fastigueja
tanta y tanta uinitat,
sobre tot sent a pes d' or
com la seva ostem pagant.
(Que s' ha cregut de nosaltres)
que aqui es Xaua... s' es pensat!
A la Casa de la Vila
ha convertit en hostal,
y no per ferli negoch,
per atipar gent de franch
danti tot lo monester
y al marxar ja ensem en punt
Després pera protegirne
l' Hotel Internacional,
en ell té perque no trobi
o no pegui un daltabaix
comte obert coma a aquestas horas
ja no s' pot sumar de franch
y aixis tot frusterar d' hupa
no ha de pensar mais de cap
per lo lit, ni per la taula,
ni pel cotxe, ni balla,
puig al demonar... quant deu
li diuhes... ja es pagat!
Y luego ving-n fiestas,
luminarias a tot drap
perque avuy arriba en Toni
y en Mateu marxa demá,
per fulsina y per suttas
per Desusa, comedia y balls,
y tibros cada un d'ells,
y professons a cada quart,
y a doir polvora en salva,
y un diluvi de Champny.
Y tot perque! Perque d'igún
boca plena 'ls obsequeta,
que criat com Barcelona
en lo mon se'n tri-va cap;
ni un alcaide com a aquestas
tant y tant fenomenal.—
Y que n' es, que n' es de candit
per no dirli l' mot pel clar!
— Tant bon punt com d' aqui surten,
mateix que 'ls que sortiran,
aquestes llustres gorreros
de pedrerias y franch,
de tamoca y de palió,
de fantoxe y de babas,
ben segur que no me 'l deixan
per sufragi universal.
Que aixis a vosté lo tractin,
vosté mateix s' ho ha buscat:
que la fassí que la peguí
pero no, l' que no la fa
y nosaltres nos trobám
ara en aquest últim cas.
A nosaltres casa y teca,
y 'l tranvia estat casats,
prou saben nostras butxacas
tot al preu que ho fan pagar,
y no es trist que sense culpa
sena tenehm ni art ni part
mentres que vosté fa l' home
pagnem naltres l' escampell!
Las medallas y las creus,
com alló del marquèsat,
qu' encongitme la espinada
y baixant humil lo cap
gastantahí 'l nostre diner
ha pogut lograr comprar,
no 'ns farà pas bullir l' tilla,
ni assegurar 'ns valdrá un cal.
Aixis, donchs, se li suplica
que sense més de retràs,
a tant rebot desgavell
s' hi posi la trea y passí,
perque després d' haver dit,
hoi al abús prodigat,
pela frustera, que la nostre,
es la terra del treball,
a seguirne com fins ara,
sempre bivent y moejant,
a tot hora pela barreca,
y l' goceur no perant may,
ab la més ruda justicia
a Barcelona 'l distat
li dones de gandula
y de droga sens' empig,
ocupar renti lo puesto
que Madrid entés ocupent,
ab lo brill de nostre dret
ser d' Espanya capital.
No més per que a talló
y altres mil que s' poden dar,
li demanen que 'ls creniti
aquesta guisedas lo artet,
y perque bivent, li gojem
que nos 'ls fassí, si per can
traquejan que 'l arcaidenci
s' h' huié a dar avent,
capata sobre la que s'empu,
a gueri pel y cunco.
— Que nos tenehm a l' horeta
tots a la dona Fraygurem
si d'ora en d'ora
mojem tal barbastell,
que si fides les d' en Canovas,
ab tot y a tot nos... ab tot

Basta ja de fer lo simple,
ja es hora de ser formal;
vosté 'l mateix que nosaltres
homet, ja som massa trants.

Seguixen las firmas—

R. A.

CARTAS DE FORA

Sant Fruituó de Bages 27 Novembre 1888

Amich director de La Tramontana: Tinch lo sentiment de posarli en coneciment lo irreplicable perdis que scabém de sufrir los demócratas y llurepensadors de aquest poble, ab motiu de la mort del malaguanyat y conseqüent llurepensador Jaume Bernada, ocorreguda lo 25 del present.

Jove de 23 anys, havia lograt un lloch intercut entre los que van de fronte contra la aquesta plaga social titulada clero, donant provas practicamente, per ser un fill seu lo primer que s' ostetja civilitment, desamparant que li proporciona molta disgustos entre la familia y alguna d' aquestas que, titolantse republicanas remeixen tribut a las rudes preocupacions religiozas.

Com los tranquillos de can cedillo no 's cansan may, aprofitaren la debilitat de la dona pera ferli baxiar la criatura secretamente; es més, quan ja estava faltar de rabó, lo rector se introduhi en la casa per encarregar-sell... dels pecats, pero no se sap lo que devia passar entre 'ls dos, que pochos moments antes de morir, al veure lo capella, signava que li donguessen la escopeta, tal vegada, per treure aquella sombra funesta del davant. Ha baixat al sepulchre a la tardor de sos anys, devant un mirall que no debém olvidar los que en sa vida nos honravem ab sa amistat y avuy sentim anyoransa.

Son amich

CLAPELL MOLIST

La Ribá 27 Noviembre 1888

Apreat Director: Lo falsetias negre d' aquest poble esta molt connotat perque 'l caque d' aqui, liberal de boquilla y llurepensador de la sola de la sabuta en avall, no ha volgut donar feyna a un cert jove ni a son pare ab motiu de que 'l fill renega, obligentlos a anarsen del poble per falta de treball, sent ara a Duassaygas a treballar.

Lo tal caque es lo mateix que un dia aná a trobar un fabricant de farinas demanant que després de un obrer anomenat Borrdo, pel defecte de ser socialista. ¿Qué li sembla d' aquesta calamitat de liberal que tenim a La Ribá!

Disposi de son amich

PEP DE LA BOTA

CONTRAST

— ¡Qui es aquell votalian!
que talment sembla un perdut,
que ple de miseria y brut
va ligat com un santiciat?
— ¡Es lladre de cami ralf!
es potgeu extrafari!
— ¡Per algun perdulari,
un gaudí ó un criminal!
— ¡Qui es, que aixis va ligat
ab tal desateneria!
— Un... que d' una heretia
sols un llonguet ha robat.

— ¡Qui es aquell senyor tibet
que derrotat a troze y morze
y may delia d' aná ab cotxe!
— ¡es potgeu algun biendat!
— ¡Com es que ab tan gran excés
sa riquesa ab brill demostra!
— ¡com es que per arreu mostra
molts unhas, molts dinars!
— ¡Qui es, que ab rics se concilia
y ab los pobres may se fia!
— ¡Uo que ha deixat sense pa
a molts pares de familia.

A. GUERTY

Diumenge passat va inaugurarse per fi 'l monument a Clavé.

Una comitiva oficial per l' estil de las que inaugurá 'ls monuments a López y a Góell, va anar a la Rambla de Catalunya, prop de Gracia, a inaugurar lo del gran músich poeta.

— Si no hagües sigut més que per 'l element oficial, ben pobre bauria sigut la inauguració.

Gran massa de poble, societats corals, y un bonich coró alegoricq demowraren que no 's tractava d' anar a inaugurar un monument perque si, ting que 's ostetja d' una verdadera gloria catalana.

— Encor que no del modo que deuria ser, sí fi té Barcelona aixecat un testimoni d' admiració al gran é inmortel creador dels cotos catalans.

Las bandas de música francesas, que tant han honrat lo certamen internacional de bandas, anaren lo dimars a renjir un homenatge de respecte devant del monuut a Clavé.

Cal fer constar la gratitud dels catalans per aquest acte de deferen-ia y germanó dels francesos.

Aixis com en la inauguració oficial del monument a Clavé reberem en la impremta d' aquest periódich las invitacions pocas boras abans de la inauguració, diumenge reberem ja una convocatoria de la Asociación dels coros de Clavé pera asistir lo dimars a una reunió a fi de tractar del modo de portar a terme una manifestació popular lo próxim diumenge en honor de Clavé.

Nostras moltas ocupacions nos van impedir la asistencia a tal acte, mes sabem que s' acordá tirar la manifestació avant ab valiosos elements que acudiren a la cita, y que demá passat, a las deu del matí se reunira la comitia en lo teatro del Tivoli per anar a fer la dita manifestació devant del monument a Clavé, presidint de tota significació oficial.

A nosaltres, que tant nos agrada que tota per sonsa fugi de sembrar que 's deixa conduhir per un arriero, no podem per menos d' aplaudir la manifestació popular a n' en Clavé, per demut ó contra las ceremonias oficiales.

Lo dijous de la setmana passada va celebrar-se 'l judici oral y públic per la vista de la causa que se seguí a nostre amich y colaborador A. Lorenzo, a consecuencia d' una denuncia de El Productor.

Lo fiscal demaná dos mesos y un dia de presó per nostre amich, y la defensa, encarregada al Sr. Danyans, rebatí ab gran copia de datos y rasons lo dit pel fiscal, demanant la llure absolució.

A pesar de que no sempre surti la sentencia segons la impresió del públich, y menos en causas d' imprents, aquesta vegada las impresions del públich han sigut confirmadas pel tribunal, que ha pronunciat sentencia absolutoria per nostre amich.

Probada oficialment sa innocencia, toca encara malehir de la actual libertad d' imprents, dels treballs y engunias que portan las denuncias.

Se parla ja de que la Exposició, després de la clausura oficial, no quedará tancada, continuant ab rebats de preu ab los expositors voluntaris que vulgan seguir la nova camandula municipal.

Peró senyor, ¿esté renyida la serietat ab los exposicionistas?

Lo Tribunal Suprem scaba de condemnar al Sr. Chies, director de Las Dominicales del Libro Pensamiento, de Madrid, a dos anys y pico de desterro per haver cridat ¡viva la República en la vetilada en honor a Figueras.

Y 'l Sr. Chies dongué aquell crit a bon segur retat de que per altres sentencias del mateix Tribunal Suprem resultava legal aquell acte.

¡Fiat de las sentencias y no apretis a corre!

En la sucietat anomenada Caixa dels Morts, de Terrasa, ja comensan a enganar als sucios ditunts (de concietem) donentlos fusells pera anar a guardar... no se sab del cert si las espallas dels burgesos ó la llana dels seus clatells... ab licencia del somaten.

Los obrers vius, es a dir, los espavilats, los que no son a la Caixa dels Morts, s' han posat a tremolar d' ená que saben que ls morts tenen fusells pera tirar... un carro.

Que, fentlos justicia, es lo que pertoca als morts.

Lo dimars de la setmana passada va ser posat en libertat lo company Francisco Costa, després de prop de vuyt mesos de presó y havent passat per tres judicis orals per altres tantos articles denunciatos sobre materie religiozas.

Participem de la alegria del citat company, a qui desitjem no tinga de tornar a pagar ab la presó la taxa que altres de més grossos sembla han comes en lo concernent a la última denuncia.

Encara que no curat, va ja be nostre amich J. Torrents de las feridas que dos malfactors li ocasionaren la setmana passada à las vuyt del vespre en lo carrer de la Granvia, conforme saben ja nostres llegidors.

Las ganivetadas foren cinch y no tres com de moment se cregué 'l mateix ferit y diguerem nosaltres.

Dintre pochos dias podrà ja sortir de casa, per més que encara tindrà de tardarne alguns à poder tornar à dedicarse à son treball.

Y pensar que tan sols pera estar segurs se paga tanta policia y altres tants esquitxos d'autoritat!

A última hora diuen de Madrid que 'ls ministerials no s'entenen buscant la fórmula del sufragi motejat d'universal, puig molts consideran que la fórmula seria massa amplia no exceptuant més que 'ls que dihem en nostre primer article.

Decididament en aquest sufragi universal votarà tothom... que al Govern li convingui.

En Martínez Campos ha ficat la seva cullerada saguntina en la qüestió del sufragi universal (!) y no està per brochs d'amplituts ni romansos.

Fa be en donarse importancia lo qui portà las gallinas de Sagunto.

A homes com en Sagasta qualsevol Martínez Campos pot atrevirshi.

ESPATÓTXADAS

Si quan se efectúa un casament la dona ha comensat à portar las calzas y 'l home las faldillas, per qué ell no 's queda à casa y ella no surt à guanyarse la vida... pero honradament.

May quan miris à una xicota t'imaginis en dir «que es guapa» sino al contrari, pensa sempre en dir «deu esser treballadora».

Si no existissin xafarders, pul mon corrarien donas més manas que 'ls anyells.

Moltes donas s'han mantingut honradas... perque may han topat ab cap tranquil que 'ls hi haja pintat la cigonya.

Volguer dar un consell à una dona aixalabrada es com clavar un clau en una roca.

Una dona que sigui de sa casa, no es una dona gran, es una gran dona.

Una de segura: Si vols que una xicota t'estimi ab veridader amor, digali que es guapa y... que al cap d'un any t'hi casarà. **ANTONY DEL CORRAL.**

EPÍGRAMAS

La jove de can Castella fa poch que calva ha quedat, y al seu home fa fredat de véureli tants cabells. Y parlant d' això, l'Agost: li va di 'ah veu bastant alta: —Mira, noya, t' que tu 't falta lo teu home ho te de més.

NOY CASO

Una seràfica monjeta de Reus ha tingut de fugir d'un convent d'aquella ciutat per no tindre de pecar mortalment.

M'hi jugo tres dotzenas de sotanas que 'l més tonto de mos lectors endevina de quina classe de pecat se tracta.

Com que als convents sempre están ensenyant lo pecat.

Un senyor de Madrid va enviar 25 duros al gerent de la parroquia de Roda pera que 'ls reparta entre cinch families necesitadas d'aquella població.

Y com ja se sab que la caritat ben entesa comensa per un mateix, lo tal faldilla negra se nombrà à sí propi familia necesitada, y 's quedà ab una part.

Y no fou això tot, sino que las altres parts las dongué curtas, no entregant més que quatre duros per barba dels cinch que corresponian.

¡Ay Sr. Perel! ja están ben frescas las ánimas que 's refhirin de vostel!

Que vagi ab molt cuydado lo ruch negre de Ullà ab nosaltres, y no 's refhi pas de que fent perdre algunas cartas no sapiguem sas malifetas; om doctors consumats en curar llanitis clatellorum, y ni 'l més trabucayre ensotanat nos la pega.

Va la primera amonestació.

Lo missayre de la Ribas va pujar al cubell del escándol lo diumenye passat, y vomitá contra los seus feligresos dientlos que tots los pares tenian pena de pecat mortal si deixan festejar à sas fillas més de deu mesos justos, perque després van à la iglesia à casarse d'una manera molt escandalosa; «y encara no ho dich tot, afegí, perque no 'm fassin anar à La Campana de Gracia ó à La TRAMONTANA.»

Per la nostra part, reverent bandarra de La Ribas, ja queda passejada sa poca solta per la pladosa secció de Mal temps d'aquest periódich.

CUENTOS

Un agent de policia s'acosta à un home de mala fama que hi ha parat al mitj de la Rambla.

Fentseli sospitós, se decideix à enrabonarli y exclama:

—¿Qué feu vos aquí?

À lo que l'altre contesta molt tranquil.

—Estich matant lo temps.

—Ja ho deya jo; aquesta cara... Donguis pres per assassinio. Vosté mateix ho confessa.

Predicava un capellà contra la usura, y un que s'h dedicava a plorava eternam.

—Gracias à Deu,—va dirli un,—que aquest sermó t'ha contengut.

—Sí, amich meu; m'ha entermit d'una manera hostil, y 'sabs per qué?

—Per qué?

—Perque aquí à la vila son cinch d' sis del mateix ofici, y 'm sembla que després d'un sermó tan eloqüent, tots ells se 'n detaxarán y 'm quedare sol.

J. T. ANGULA

CANTARELLAS

Mitja figa y mitj raim.

Ojos que te vieron ir, cuando te verán volver... puig tinch ganas de cobrar las dotze pelias que 'm deus.

Amorcitos de soldado, son amorcitos que vuelan; porque quan tocan à ranko tan sols piensan en la teca.

Moreno pintan à Cristo, morena es la Magdalena; pero 'l que més sento jo es que estich pje de morenas.

Cuando paso por tu calle bajo los ojos à tierra... per no veure de mi mare lo posat de tafanera.

La niña que à mí me quiere ha de ser con condición, que no sigui batillera y no gasté polisson.

J. M.º BARRIS

ENDEVINALLA

Me fan los azúcares y los manyanas; també 'ls poetas y 'ls fabricants: Ne té 'l rellotje, ne té 'l paper, també la música, y 'n té 'l diner.

EQUALT SALA

ROMBO

Sustituir los punts ab letras, de modo, que llegides vertical y horizontalment, digan: la primera retilla, consonent; la segona, part de la peravana; la tercera, nom de home; la quarta, idem, y la quinta, consonant.

MIESTER TROF.

SOLUCIONS

À LAS CATEGORIAS DEL QÜENZO PASSAT

KARADA.—CAP-DO-DE.

CONVERSA.—TIENE.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Cabañuelas.

UN TROVADOR NOCTURN

Va à ter una serenata à la filla del baró d'Espinach.

Arriba al peu de la finestra, y comensa à treure son talent.

Ab l'escándol que fa, se remouben los animals del barri.

Y surt lo baró d'Espinach... y li aixafa la guitarra.